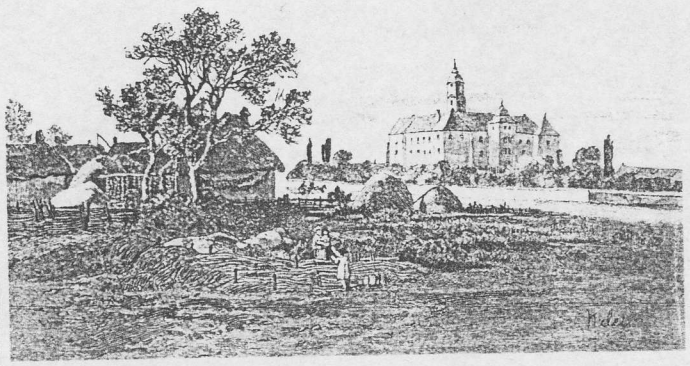
A LELESZI ALAPÍTÓLEVÉL 790 ÉVES

Vannak események, amelyek közismertek és irodalmi – zenei feldolgozásuk is elterjedt. Ilyen a Bánk bán tragédia és opera, melyek központi témája II. András király első feleségének – a merániai Gertrudisznak meggyilkolása. Viszont kevesen sejtik, hogy van e történetnek helyi vonatkozású következménye a Bodrogközben és környékén. A hagyomány szerint, amikor a pilisi hegyekben Gertrudiszt az összeesküvők felkoncolták, akkor II. András a kor hagyományaihoz híven – szerzetesi visszavonulásban

élt átmenetileg a leleszi premontrei monostorban és itt kapta hírét neje elveszítésének. A monostorban temetette el Gertrudisz szívét (lehet hogy a jobb kezét is) és különleges kiváltságokkal ruházta fel a leleszi rendházat, 1214-ben. Ez a dokumentum, amely sajnos csak a 14. század első feléből eredő másolatokban maradt fenn, különlegesen értékes okmánya Bodrogköz és környéke korai írott történelmének. Először is itt olvashatjuk számos ma is meglévő település: (Király) Helmec, Lelesz, Pólyán, Géres, Bacska, Bély, Kapos, Csepely; és időközben elpusztult helyiség: Csernyő-puszta, Olyloch stb. neveit. Mai szemmel is csodálatos olvasni a dűlőnevek sorát, amelyek pl. Lelesz és Királyhelmec határának leírásában szerepelnek. Egyrészt, mert mai is élő, hagyományos megnevezésekről van szó, másrészt, mert csaknem mind magyar, vagy ha nem, akkor magyarul képzett, ami fényesen bizonyítja, hogy már a 13. század elején Bodrogköz és környéke lakossága színmagyar volt. Ezt a tényt a továbbiakban alátámasztja az alapítólevélben felsorolt, több mint száz személynév, amelyek ugyancsak magyar eredetre utalnak.

A mai leleszi monostor már csak a kápolna pincerészében őrzi az idézett kor emlékét, de az okmány szellemi kisugárzása ma is jogos büszkeséggel tölti el a helyi polgárok szívét, akik immár csaknem nyolc évszázados, írott okmánnyal alátámasztott történelmi hagyományt mutathatnak fel.

Bogoly János

„KASSAI FIGYELŐ"